

Alte Drucke

**Elenchus Primus || ERRORVM || ANTONII SADEELIS || IN
LIBELLO DE VE-||ritate humanæ naturæ || Iesu Christi. ||
Auctore || M. BALTHASARE || MENTZERO ...**

Mentzer, Balthasar

Witebergæ, 1598

VD16 ZV 30859

DE COMMVNICATIONE PROPRIETATVM.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149144

62. CONTRA ANTO: SADEEL.

hac : Quod Christus promittit : id potest sine ulla vel absurditate vel antiquitate præstare. *Psal. 33. Ipse dixit & facta sunt, Psal. 115. Quaecumq; voluit, fecit.* Atqui hoc : Christus corpore suo præsens est in Ecclesia, in sacramentis, in medio inimicorum : Christus promittit. *Matth. 18. 26. 28. Act. 23. Ephes. 4. Apoc. 1. 2. Psal. 110.* Ergò id potest sine ulla vel absurditate vel antiquitate præstare.

Item : Naturæ Dominus non est naturæ legibus subjectus. Christus secundum utramq; naturam : est naturæ Dominus. Ergò non est naturæ legibus subjectus : quò minus, secundum suam promissionem, possit præsens statuere suum corpus, ubi velit.

DE COMMUNICATIONE
PROPRIETATVM.

P. 34. *Explicat Sadeel doctrinam de communicatione idiomatum planè sensu scholastico : ut nihil sit aliud, quàm genus loquendi, cum de persona enuntiatur id, quod alterius tantum naturæ est proprium.*

Ait, veteres norwiciap intelligere de ipsa unione. Quod etsi non nego sæpè fieri, ad denotandam ex necessario effectu causam unionem scilicet artissimam adeoq; intimam (quò pertinent illa, quæ à Sadeele producuntur, patrum

trum testimonia) certum tamen est sapissimè eandem vocem apud patres propriè accommodari ad significandum effectum unionis, nempe communicationem idiomatum: sicut suis locis testimonia apertissima citantur. Hic unum sufficiat. Eusebius lib. 4. demonstr: Evangelici: λόγῳ & quidem ex seipso sua communicabat homini: non autem vicissim à mortali ipse aliquid accipiebat. Vbi notanda venit ἀντιθέσις inter τὸ communicare, & τὸ accipere. Item, quòd ea communicatio refertur ad hominem, ut loquitur Eusebius, non autem vicissim ad λόγον. Vnio verò reciproca est: quia λόγῳ & unitus carni: & caro unita λόγῳ. Quare necessariò aliud est unio, nempe causa, aliud communicatio, nempe effectum.

In testimonijs patrum, quæ allegat Sadeel, P. 35.
hoc probè observandū est, non unionē tantūm 36.
naturalium, divinæ & humanæ, in Christo proponi, sed & asseri earundem summam communicationem: ratione cuius Deus verè est & dicitur homo, & vicissim homo Deus. Non potuisset Sadeel quicquam contra se suamq; sententiā asserre violentius: quandoquidem ipse cum suis, ejusmodi intimam naturalium communicationem non credit: id quod ex multis argumentis passim liquet, tum verò etiam ex his ipsius verbis, paulò antè p. 35. propositis: Non quòd unius nature proprietates cum altera natura &c. cōmunicetur. Natura autem & proprietates in divinis
idm

idem sunt. Quare proprietate divina non communicata: nec ipsa divina natura communicatur.

Pag. 36. Communicandi & communionis vocabula intransitive à veteribus usurpantur, ait.

Respondeo. Sape etiam transitive: quod demonstro tum ex perspicuis testimonijs, tum ex συνωνυμίαις aliarum vocum. Basilii in nativitate Christi: Humana domini caro ipsa particeps facta est deitatis: non autem propriam suam infirmitatem μετέδωκε communicavit seu tradidit deitati. Damascenus lib. 3. cap. 7. Divina natura ipsa quidem proprias glorificationes carni communicat: cum ipsa maneat impossibilis & immunis passionum carnis. Alia ejusmodi occurrunt infinita.

Accusat nos ἑξ ὁμορφίματός: Certe tam immerito, quam malitiose. Ac fundamentum nostrae sententiae in verbo Dei est, non in veterum scriptis, ut suggillat Sadeel. De se ipso si scripsisset, verum scripsisset: ut appareret sepiissime in allegatione veterum doctorum.

Pag. 37.

Concludit communicationem idiomatum esse ipsam unionem, quod paulo post solide refutabitur: & aliud clamant superius à nobis allata patrum testimonia. Confusio est causa & effectus.

Scholasticorum communicationem idiomatum ait esse verbalem, id est, ad verborum

borum & phrasium expolitione pertinentem, Cui hoc solum jam oppono. Qualis est unio, talis est communicatio. At unio non est verbalis, sed realis & personalis, ergo et communicatio non est verbalis, sed realis & personalis.

De gradibus communicationis nos pos-
slea movebimus. Istud hic notandum, scholasti-
cos serè unum genus solum constituere commu-
nicationis idiomatum: quando personæ tribui-
tur, quod est alterius naturæ proprium: ad quod
genus accommodat Sadeel dicta patrum, quæ
citra magno numero: sed præter eam. Est enim
hic consensus inter partes: neque nos illam com-
municationem idiomatum in vero sensu nega-
mus, sed duos alios modos adycimus, uti seque-
tur, sic ergo docemus.

Pag. 38.
39. &c.

Unio hypostatica, de qua loquimur, est
assumptio humanitatis in Deum. Ex qua unio-
ne consequitur idiomatum communicatio:
quæ est talis, qualis est ipsa unio, realis, inquam
& personalis, non essentialis, physica aut ver-
balis. Porro illius communicationis gradus
seu genera tria sunt: quæ docedi causa sic vo-
cantur. 1. κοινωμία τῶν ἰδιωμάτων, καὶ ἔξω λό-
γῳ dicta 2. κοινωμία ἐν ἐργαίῳ, communicatio ope-
rationum. 3. κοινωμία πνευματικῆς, com-
municatio maiestatis. Variæ appellationes ho-
rum generum seu graduum, quæ apud veteres
extant, alibi recitantur.

1. Communicatio proprietatum, κοινω-
μία

via ἰδιωματικῶν propriè dicta, est, quando id, quod proprium est unius naturæ, prædicatur de persona, in concreto. Vt: Filius hominis descendit de cælo. Author vitæ interfectus est. Deus redemit Ecclesiam suo sanguine. Filius Dei est crucifixus. In hoc genere. 1. Subiectum est persona: non alterutra ex naturis. 2. prædicatio est reciproca. 3. Naturis essentielles proprietates vindicantur. De hoc primo gradu non est controversia inter nos & Sadeelem.

2. Communicatio operationum κοινωνία ὡς ὡς ὡς est, quando utraque natura in Christo, cum communicatione alterius, agit id, quod cuiusq; est proprium: juxta definitionem Concilij Chalcedonensis. Ad hoc genus pertinent dicta de officio Christi redemptoris, salvatoris, propitiatoris, mediatoris. Distinctum hoc est à primo genere communicationis. Ibi enim essentielles proprietates suis naturis vindicantur: Hic communio est operationum ad commune ἀποτέλεσμα. Redemptio enim Christo secundum utramque naturam tribuitur. Damascenus lib. 3. capite 14. Utraque natura in Christo agit, quod cuiusque proprium est, non διῃκικμένως, sed ἁνωμένως. Leo Epistola 81. In tantam unitatem ab ipso conceptu Virginis deitas & humanitas connexa sunt, ut nec sine homine divina, nec sine deo agerentur humana.

Com.

3. Communicatio maiestatis est: quando humane nature Christi tribuuntur tum dona hyperphysica, tum divina potentia, gloria & maiestas. Differt hoc genus à prioribus. A primo quidem. 1. quia fit (mediante persona) inter ipsas naturas, ut divina deus, humana accipiat. 2. non est reciprocum. 3. non agit de essentialibus proprietatibus carnis: sed de *ὁντολογικῇ & πνευματικῇ*. A secundo vero differt: quia ibi quælibet natura agit, quod est sibi proprium: Hic humane nature ultra proprietates essentielles tribuuntur dona, tum finita, tum infinita. Huc pertinent: Humana Christi natura glorificata est, Matth. 17. Caro Christi vivifica est. Iohan. 6. Sanguis Christi emundat à peccatis. 1. Iohan. 1. Mihi data est omnis potestas. Matth. 28. &c. Decretum Nicenum: *ἀόρτῳ* non minuebatur amictu corporis assumpti, sed potius deificabat illud. Augustinus contra Felicianum cap. 17. Injuria sui corporis affectam non fateor deitatem, sicut maiestate deitatis glorificatam novimus carnem. Hoc tertium communicationis genus quoad dona infinita maxime oppugnatur ab adversariis. Hactenus nostram sententiam velui in *ἐκκλῆσιᾳ* proposui: cuius singula membra, suis quæque locis, prolixius exponentur. Nunc redeo ad Sadeelem.

Ipsi

Pag. 44. Ipsi veteres, inquit Sadeel, dum suam sententiam explicant, usurpant hæc vocabula, voces, dicuntur, sermo, vocabulum, nomina, & consimilia. Inferre hinc nullam communicationem idiomatum esse verbalem.

Respondeo. Ἀνακόλουθον ἐστὶ. Verba enim sunt rerum symbola. Et nisi res sub se, quæ verbis significatur, communi dicuntur pro verbis, verba dari, id est subesse fraudem. Py itaq; majores istis vocabulis rem communicationis idiomatum minime tollebant, sed asserabant potius & vindicabant. Quod cum sit ex infinitis patrum testimonijs quàm clarissimum, non opus est prolixiore responsione. Sed repeto saltem superius argumentum. Qualis est unio, talis est communicatio, ait Nazianzenus. Unio realis est, non verbalis. Ergo communicatio realis est, non verbalis.

Omnes partes, inquit, hanc communicationem ipsi personæ constanter tribuerunt.

Respondeo. Rectè. Quia fundamentum communicationis est personalis unio. At non sic illam tribuunt personæ, ut denegent naturis. Fatentur enim unanimi consensu, Carnem assumptam exaltatam esse in gloriam assumptis: id quod in progressu plenissimis ipsorum verbis demonstrabitur.

P. 45. 46. Disputat Sadeel contra argumentum
47. quoddam Mathematicum, quod ait à nonnullis

nullis obiectum esse. Ipsi pro se respondebunt. Amplectimur autem splendidā illam gemmam quam ex Chrysostomo interspergit dicente: Ex Philosophia res divinas intelligere est candens ferrum non forcipe, sed dignis conrectare. Quod dictum utinā Sadeel non præscripsisset solum alijs, sed & ipse observasse? Tum enim futurum erat, ut non ex Physicis negaret Theologica (quod facit in examine proprietatum corporis, & opinione de mansionibus celestibus, & alibi) sed corrigeret ex Theologicis naturalia.

Quatuor reprehendit Sadeel in nostris doctoribus. 1. Quod asserant communicationem essentialem. *Vbi nota calumniam.* P. 47.

2. Quod eam non in persona, sed ipsis naturis considerent.

3. Quod per communicari intelligant commune fieri.

4. Quod communicationem statuunt tantum ex parte deitatis communicantis. De quibus ordine videndum est.

Argumentatur Sadeel: Reale idem hic esse, quod essentialē: quia res & essentia in divina natura sunt unum & idem. Proprietates divinæ naturæ sunt ipsa deitatis essentia. P. 47.
48.

Respondeo. Valebit idem argumentum contra unionem, si pugnat contra communicationem idiomatum. Unio profecto realis est: essentialis

F

sentialis

sentialis non est. Confusio est inter rem & modum rei. Elenchus igitur accidentis. Neq. sunt hæc subterfugia, ut clamat Sadeel, sed veritas, ut unio est duarum naturarum, non tamen naturalis: duarum essentiarum, non tamen essentialis: sic & communicatio. Atq. hinc ἀδελφῶν τε & concludimus contra Sadeelem, eum dissolvere Christum. Proprietates λόγῳ sunt ipsa λόγῳ essentia: seu, ut generalius Sadeel: proprietates divine nature sunt ipsa deitatis essentia. Atqui proprietates λόγῳ non sunt carni assumptæ communicatæ, afferente Sadeele. Ergo ipse λόγῳ carni non est communicatus. Quare homo non est Deus: nec Deus homo Ἀσεβεία.

P. 49. Persona, inquit Sadeel, non idem plane designat, quod essentia, sed denotat τὸ ποιοῦν ὑπὸ ἑξῆς.

Respondeo. Persona aliud nihil est, quam essentia sua characteristicam proprietate insignita seu determinata, ut loquuntur Scholastici. Et perquam velim audire ex Sadeele, quam differentiam afferre possit inter τὸν λόγῳ personam, & τὸν λόγῳ essentiam (de λόγῳ enim nunc sermo nobis est, qui carnem assumpsit.) Nisi compositum fingat esse λόγῳ op. scilicet expresse personam λόγῳ & ipsius essentiam differre non reipsa, sed tantum ratione. Ac tum sanè facillimè conclusionis suæ vitium agnosceret. Quod ipsum & hinc manifestum est patet.

vadit: quia si argumentum propositum pugnat contra idiomatum communicationem: multò etiam efficacius pugnabit contra unionē ipsam: quæ profectò realis & vera est, essentialis non est. Non enim duæ essentiæ in unam confunduntur: sed duæ distinctæ naturæ uniuntur in una persona. Ideoq; jam certum est, cum Sadeel tantum disputet contra essentialē idiomatum communicationem, non nostram oppugnari sententiam, (rejecimus enim expressè illam communicationem essentialē) sed proprii ipsius cerebri figmentum. Sed tamen veritati operam hanc navabimus, ut argumenta singula ordine excutiamus.

Sadeel vocat inscitiam magnam, affirmare, quod possint quædam communicari realiter, quæ non communicentur essentialiter.

Respondeo. Maxima verò Sadeeli inscitia: quæ nescit unionem esse realem, nec tamen essentialē. Qualis autem unio, talis & communicatio, ait Nazianzenus: quia hujus illa causa est.

Magis differunt, inquit Sadeel, quæ essentialiter differunt, quàm ea, quæ realiter.

Respondeo. Quæcumq; differunt essentialiter, ea etiam differunt realiter: non contrà. Quid verò tum postea? Num concludis inde: Ergò unio est essentialis potius, quàm realis?

lis? Profecto non sunt hæc argumenta talia, ut ad eorum intelligentiam exercitatos in accuratis tractationibus Sadeel requirat. Quippe universa uno impetu ruunt solius unionis hypostaticæ facta mentione. In memoriam ergo hic revoco Sadeeli gemmam istam Chrysostomi: Ex philosophia res divinas intelligere est candens ferrum non forcipe, sed digitis contrectare.

P. 50. Concludit Sadeel, communicationem idiomatum esse explicandam secundum opinionem veterum patrum & scholasticorum.

Respondeo. Quod ad scholasticos, nos majoris facimus scripturæ & piæ antiquitatem, quam totam cohortem scholasticorum, qui plerumq. subtilitatis, quam veritatis fuerunt studiosiores. An autem ex orthodoxorū patrum sententia accipiamus communicationem idiomatum, ipsi suis verbis testabuntur suo loco.

P. 51. Adfert exempla Sadeel ad repudiandam communicationem idiomatum realem. (Dominus gloriæ fuit crucifixus. Deus suo sanguine acquisivit Ecclesiam. Manus nostræ contrectârunt verbum vitæ) in quibus negat esse communicationem realem.

Respondeo. Confusio est graduum communicationis idiomatum. Cum enim quaratur potissimū de tertio gradu seu genere *κωινωσίας* adfert Sadeel exempla primæ & secundæ generis.

ris. Est igitur μετάβασις ἐξ ἑλλο γινῶ. Diximus supra, in primo genere κοινωνίας, subiectum esse personam, non alterutram ex naturis. De secundo item, quod utraq. natura concurrat ad commune ἀποτέλεσμα. Hic Sadeel nihil habet, quod possit carpere. Allatrat hoc solum, quod in tertio genere, humana natura Christi dicitur omnipotens, omnipraesens, vivifica. Debebat ergo ex hoc tertio genere proferre exempla, si accurate vellet disputare: non miscere ea, quae sunt diligenter discernenda.

Tanquam absurda haec profert Sadeel: si deitas haberet realiter sanguinē, realiter crucifixus esset.

Respondeo. Ista ex confusione Sadeelitica consequuntur quidem, at non ex Orthodoxa sententia. Hoc autem verè sequitur propter realem communicationem: Ergò λόγος realiter habet sanguinem, realiter crucifixus est, realiter contrectatur. Est enim caro, in qua & secundum quam omnia ea fieri dicuntur, τὸ λόγος propria caro: ut de ea affirmari nihil possit, quin idem ipsum de λόγος verè & realiter dicatur: idq. ob unionem arctissimam & communicationem non verbalem, sed veram & realem. Quam realem communicationem cum neget Sadeel, statuat necesse est, solam carnem passam esse pro genere humano: quo quid dici magis impium possit? Deus enim nos redemit, & ut supra Sadeel ex actis ipse recitabat, Deus

acquisivit sanguine suo Ecclesiam. Nec possunt nobis valere idem: Deus λόγος & passus est κατὰ σάρκα: &: Sola caro Christi passa est. Prior locutio vera, Apostolica & Orthodoxa est. Posterior Nestoriana. A quo errore ut liberare se possit Sadeel, plurima ipsi revocanda fuerint, quæ in hac tractatione magnis viribus defendere conabatur, ut passim vidimus supra, & porro videbimus.

P. 52. Quæcumq; hic dicuntur de communicatione inter naturas, pertinent illa ad tertium communicationis gradum: à Sadeele autem confunduntur in genus secundum. Quo errore sublato omnia plana sunt. In tertio enim genere communicans natura est divina τὸ λόγος, conferens unita carni suam maiestatem & gloriam. Neq; hæc communicatio reciproca est: ut supra annotavimus. Peccat Sadeel μεταβαλεῖν τὸ ἴδιον γένος, & confundens distinguenda.

Quærit Sadeel: An etiam caro τὸ λόγος communicet suas proprietates.

Respondeo. Iam responsum est. Assumentis est dare & communicare. λόγος autem assumendo carnem appropriat sibi ipsi ea, quæ sunt carnis. Hinc filius Dei nascitur, patitur &c. Quæ si neget Sadeel, ostendat, num sola humanitas patiendi liberare potuerit genus humanum. Et excuset Nestorium vociferantem: Noli gloriari Iudæe. Non enim Deum, sed hominem crucifixisti. Nam quomodo hoc.

hoc ex illo consequatur, in progressu fiet manifestum.

Definitionem unionis personalis attin-
git, ut est in concilio Chalcedonensi proposita: P. 52.
quam & nos vehementer approbamus, & for- 53.
tissime urgemus contra illum. Naturarum enim
differentiam essentialem servamus, & earundem
unionem & communicationem personalem as-
serimus, insistentes vestigijs concilij Chalcedo-
nensis.

ADVERSUS REALEM PRO- PRIETATVM COMMV- nicationem.

Argumentum I.

Communicatio realis repugnat natu-
rae unionis. Ergo falsa.

Respondeo. Communicatio omnino talis
est, qualis est ipsa unio, ex regula Nazianzeni.
Et ut in unione essentialis proprietates servan-
tur, sic & in communicatione idiomatum. U-
trumque enim scriptura affirmat: utrumque ergo
verum est. Sed instat Sadeel: Proprium ser-
vari, & proprium communicari ἀντιφαι-
νώμε dicuntur.

Respondeo. 1. Affirmat scriptura: vita
propria τὸ λόγος est, & haec proprietas soli Deo
servatur. Et tamen vita communicatur carni.